

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 795
van **SARAH SMEYERS**
datum: 31 mei 2023

---

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Muskusrat - Bestrijding

De muskusrat is een exoot en wordt bestreden. De dieren veroorzaken immers schade aan oevers en dijken en zijn hinderlijk voor de natuur en de landbouwsector.

In 2013 leek de muskusrat nagenoeg uitgeroeid in Vlaanderen. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) ving dat jaar minder dan 1000 exemplaren. In 2022 werden er in Vlaanderen echter weer 3594 muskusratten verdelgd door de VMM. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2021, toen er 3134 muskusratten in de VMM-vallen zaten. Vangsten van andere verdelgers zijn daar nog niet bijgerekend.

Door de bestrijding was de verspreiding van de muskusrat in Vlaanderen al jaren onder controle, maar nu is het knaagdier dus terug. Vooral de grensgebieden met Nederland, Frankrijk en Wallonië zijn probleemzones. Een mogelijke verklaring is dat de bestrijding in Vlaanderen door verschillende beheerders uitgevoerd wordt, waarbij een gebiedsdekkende bestrijding niet continu verzekerd kan worden.

Nederland streeft ernaar tegen 2034 'verlost' te zijn van de muskusrat. Als er tegen dan maar 500 exemplaren per jaar gevangen worden, is dat geen levensvatbare populatie meer, luidt het. In Vlaanderen daarentegen is elke organisatie die aan muskusratbestrijding doet gebonden aan de beheerregeling voor de muskusrat. Die regeling beoogt heel Vlaanderen muskusratvrij te krijgen zonder daar een streefdatum aan te verbinden. De beheerregeling zelf maakt een afweging tussen het adequaat bestrijden van de muskusrat enerzijds en het beperken van het dierenleed en de nevenvangsten anderzijds. De veranderde vangstmethode maakt het vangen van muskusratten arbeidsintensiever maar zorgt er ook voor dat er doorgaans iets hogere aantallen muskusratten gevangen zullen worden.

In Wallonië is er minder bestrijding omdat de dieren er voor minder problemen zorgen. De regio ligt hoger en dus is er minder vrees voor wateroverlast door zwakke dijken of oevers. Er zijn in Wallonië (amper) 10 bestrijders terwijl er in Vlaanderen ongeveer 100 zijn.

De VMM werkt alvast samen met Wallonië en Nederland om ook in de grensregio's de muskusratpopulaties in te perken. Bij die grenscampagnes kwamen in 2022 zo'n 486 muskusratten aan hun einde.

1. Weet men, al is het bij benadering, hoeveel muskusratten er momenteel in Vlaanderen leven?

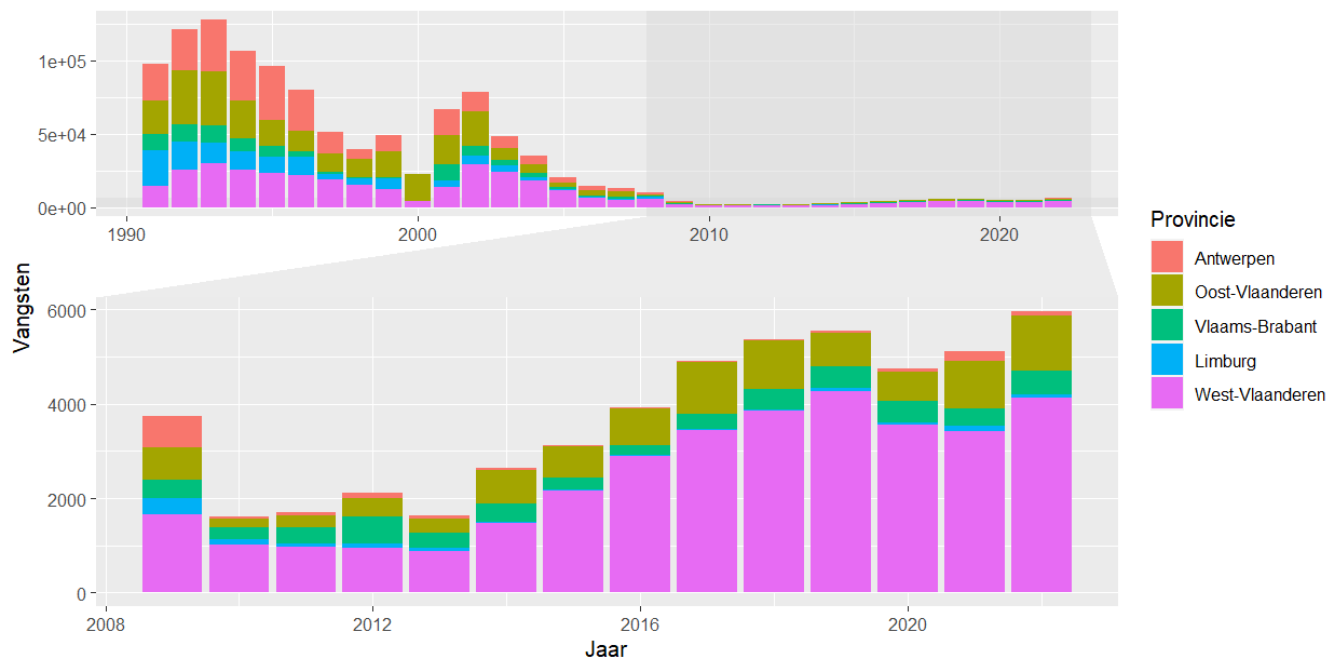
2. Hoeveel en welke organisaties doen aan muskusratbestrijding en zijn dus gebonden aan de beheerregeling voor de muskusrat?
3. Welke vangstmethodes worden specifiek gehanteerd ter bestrijding van de muskusrat?
4. Naast de muskusrat is ook de bever intussen aan een opmars bezig.
Op welke wijze vermijdt men dat de bever een collateraal slachtoffer zou worden van de bestrijding van de muskusrat? Zijn bijvoorbeeld al gevallen bekend van vergiftigde bevers?
5. Welk budget trekt de minister voor 2023 uit om die exoot te bestrijden?
6. Zolang men in Wallonië wat laat betijen, is het voor Vlaanderen, vooral in de grensstreek zoals de vallei van de Mark, dweilen met de kraan open.
Overlegt de minister met haar Waalse evenknie Céline Tellier, om het probleem aan te kaarten?

ANTWOORD

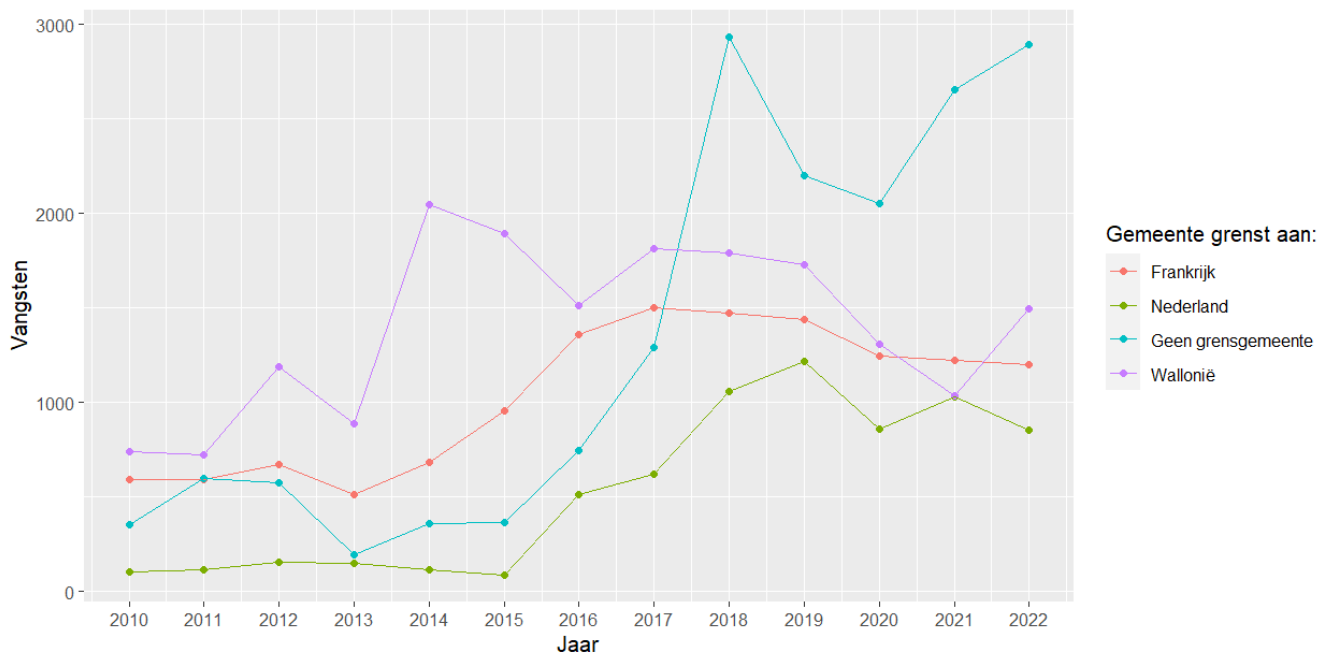
op vraag nr. 795 van 31 mei 2023
van **SARAH SMEYERS**

1. Voor Vlaanderen is er geen populatiemodel operationeel dat het aantal muskusratten schat op basis van het aantal vangsten en het aantal mensuren dat geïnvesteerd wordt in de tellingen, zoals dat bijvoorbeeld in Nederland wel het geval is. In Vlaanderen wordt het aantal vangsten wel geregistreerd, maar niet het aantal mensuren. We kunnen dus enkel een inschatting maken op basis van het aantal vangsten. Hierbij dient men steeds in het achterhoofd te houden dat de vangstinspanning (aantal mensuren, aantal klemmen) sterk kan verschillen tussen verschillende actoren en regio's. Daar waar er onvoldoende inspanning geleverd wordt, zitten er waarschijnlijk meer muskusratten dan er gevangen worden; waar er voldoende inspanning geleverd wordt, en dus zo goed als alle ratten gevangen worden, zal het aantal vangsten meer in lijn liggen met het aantal muskusratten.

In figuur 1 worden de meest recente vangstgegevens per provincie weergegeven. Figuur 2 geeft weer waar de muskusratten gevangen worden. In het begin van de jaren '10 zien we inderdaad dat de probleemzones zich vooral aan de grens met Wallonië en Frankrijk bevinden. De laatste vijf jaar worden de meeste muskusratten echter weer in het binnenland van Vlaanderen gevangen.

Figuur 1: Vangsten muskusrat per jaar en provincie.

Figuur 2: Aantal vangsten muskusrat per jaar verdeeld over gemeenten die grenzen aan Wallonië, Nederland, Frankrijk of geen grensgemeente.

2. Het beheer van muskusratten valt onder de verantwoordelijkheid van de beheerder. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is verantwoordelijk voor de bestrijding op de eerste categorie waterlopen. De provincies zijn verantwoordelijk voor de bestrijding op de tweede categorie waterlopen. De steden en gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bestrijding op de derde categorie waterlopen.

Bepaalde provincies en gemeenten hebben er echter voor gekozen om hun bestrijding toe te vertrouwen aan andere actoren. Zo is in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant de bestrijding volledig in handen van de VMM. In Oost-Vlaanderen zijn het merendeel van de gemeentes aangesloten bij RATO vzw die voor hen de volledige bestrijding uitvoert. In West-Vlaanderen voeren de gemeenten zelf de bestrijding uit, maar ze worden hierin wel ondersteund door de provincie.

Ook sommige Polders en Wateringen staan nog (deels) in voor de bestrijding in Oost- en West-Vlaanderen.

3. [De beheerregeling muskusrat](#) specificeert alle valtypen die toegelaten zijn voor de bestrijding van de muskusrat en onder welke omstandigheden het gebruik toegelaten is. De standaard optie bij bestrijding is het plaatsen van Conibear of grondklemmen onder water. Onder specifieke omstandigheden kunnen ook lokaasklemmen, fuiken en vangkooien gebruikt worden.
4. Aangezien er geen vergif gebruikt wordt voor de bestrijding van de muskusrat zijn er geen gevallen bekend van vergiftigde bevers. De fuiken die gebruikt worden voor de bestrijding van muskusratten zijn te klein om bevers te vangen. Ook de klemmen zijn te klein, maar het is niet uitgesloten dat zeer jonge bevers toch slachtoffer zouden worden. Door een deskundige plaatsing van de klemmen ter hoogte van nestingen van muskusrat en in periodes waarin geen erg jonge bevers aanwezig zijn, wordt het risico op bijvangst van jonge bevers zoveel als mogelijk vermeden. Er is ons slechts één geval gekend van een jonge bever die in een muskusratklem terecht is gekomen.

De VMM hanteert een interne richtlijn voor het vermijden van neevangsten van bever (zie bijlage 1).

5. De VMM zet verspreid over Vlaanderen 55 VTE in die rattenbestrijding binnen het takenpakket hebben zitten. Zoals hierboven geduid staan ze daarbij ook in voor de bestrijding op waterlopen van andere waterlopenbeheerders. Daarnaast nemen ze ook andere taken op zoals zwerfvuil ruimen, opruimen invasieve plantensoorten, enzovoort. Dit budgettair uitsplitsen is bijgevolg niet mogelijk.
6. Deze situatie wordt besproken binnen het Nationaal Comité invasieve uitheemse soorten.

Op het veld zijn er informele contacten tussen de bestrijders en werd er in het verleden samengewerkt binnen het kader van INTERREG.

BIJLAGE

[Interne richtlijn van de VMM voor het vermijden van nevenvangsten van bevers](#)